

Wstęp

„Przekłady Literatur Słowiańskich” T. 6, część 2: *Bibliografia przekładów literatur słowiańskich (2014)* rejestruje tłumaczenia, których liczba i wybór w zakresie autorów i konkretnych utworów charakteryzują potrzeby poznawcze i estetyczne kultur i literatur przyjmujących. Tom ten obejmuje wzajemne związki translatorskie (i nie tylko) między literaturami bułgarską, chorwacką, czeską, macedońską, serbską, słowacką i słoweńską a literaturą polską. Różnice i podobieństwa ujawniające się w wyniku transferu językowego, stanowiąc wyzwanie dla tłumacza, okazują się kreatywnymi, choć czasem trudnymi relacjami kulturowymi. W ich wyniku powstają nowe związki, rozszerzające spektrum poznawcze, emocjonalne i estetyczne w kulturach przyjmujących w kręgach czytelników oraz twórców. Ich rozprzestrzenianie zależy w znacznej mierze od instytucji życia literackiego, kontaktów osobistych autorów i tłumaczy, a także od reklamy i praw rynku.

Autorzy komentarzy próbują spojrzeć krytycznie i analitycznie na twórczość przekładową z perspektywy roli tłumacza we wzajemnych kontaktach literackich, potrzeb kultury przyjmującej przez niego reprezentowanej, instytucji uczestniczących (wydawnictwa, nakłady, czasopisma, książki itp.), biorąc pod uwagę stopień trudności tekstu wyjściowego. Obejmują swoją refleksją różne obszary, np. cały rok, próbując znaleźć wspólną wykładnię dokonanych wyborów czy zaangażowanych tłumaczy, lub koncentrują się na jednym utworze ze względu na obecność w nim szczególnego problemu translologicznego. Konfrontacja faktów, jakie przynosi bibliografia, z refleksją nad nimi specjalistów pozwala dostrzec w nich złożoną problematykę związaną z sąsiedztwem, transwersją (a także transgresją), globalizacją i glokalizacją kultur. Kultury słowiańskie, które z uwagi na języki można by uznać za spokrewnione, zostały ukształtowane w odmiennym toku dziejowym, wchodząc w kontakt z kulturami niesłowiańskimi. W wyniku procesu historycznego językowe podobieństwo okazuje się złudne, reprezentując różniące się w efekcie odczuwanie rzeczywistości, rozumienie i jej wyrażanie. Krótkie komentarze nie tyle wyjaśniają zawilości kulturowe, osobowe i artystyczne, ile mają zainspirować czytelnika do współudziału w odkrywaniu słowiańskich odrębności.

W niniejszym tomie udało się osobom opracowującym bibliografię rozwiązać tytuły, nazwiska tłumaczy i autorów. Choć niewiele zostało niewiadomych, warto pamiętać, że brak tytułu oryginału oznaczono jedną gwiazdką, brak nazwiska tłumacza — dwoma gwiazdkami, a brak tytułu oryginału i nazwiska tłumacza — trzema gwiazdkami.

Bożena Tokarz